

JULIUSZ FRANCISZEK LEO

(1861–1918)

Bibl. 406

Juliusz Franciszek Leo urodził się 15 września 1861 roku w Stebniku (pow. Drohobycz), jako najmłodszy z czwórki dzieci Juliusza Lea (1817–1878) i Krystyny z d. Holzträger (1827–1904). Przodkowie Juliusza Lea, którzy przybyli do Galicji z Czech około 1771 roku, związani byli początkowo z Zarządem Zup Solnych dla Wieliczki i Bochni, później również z salinami w różnych miejscowościach Galicji Wschodniej, m.in. w Stebniku, gdzie ojciec Juliusza Lea pełnił funkcję naczelnika Zarządu Salinarnego.

Droga Juliusza Lea do Krakowa prowadziła przez Wieliczkę, dokąd, gdy miał on 6 lat, ojciec jego przeniesiony został ze Stebnika na stanowisko naczelnika Zup Solnych z tytułem radcy górniczego. Do Krakowa rodzina Leów przeprowadziła się dopiero po śmierci ojca, który zmarł gdy Juliusz Leo miał zaledwie 17 lat, a więc na rok przed jego maturą.

Z Krakowem był jednak Juliusz Leo już wcześniej związany. Uczęszczał mianowicie od roku szkolnego 1871/72 – po ukończeniu 4 lat nauki w Szkole Głównej Ludowej w Wieliczce – do znanego z wysokich wymagań Gimnazjum Świętej Anny w Krakowie. Najwyższe oceny w świadectwach szkolnych, liczne pochwały, nagrody, odznaczenia i pierwsze lokaty w nauce świadczyły aż nadto o jego wybitnych uzdolnieniach, pilności i ambicji.

*

1. Związki Juliusza Lea z Uniwersytetem Jagiellońskim datują się od dnia 11 października 1879 roku, gdy po złożeniu matury został wpisany w poczet studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, rozpoczynając studia na Wydziale Prawa, który stwarzał wówczas uzdolnionym i ambitnym słuchaczom, do których niewątpliwie należał Juliusz Leo, wyjątkowo szerokie możliwości w zakresie zdobywania wiedzy ściśle prawniczej oraz ekonomicznej.

Wybitni uczeni, będący wówczas profesorami Wydziału Prawa, jak m.in. Michał Bobrzyński, Mieczysław Bochenek, Julian Dunajewski, Edward Fierich, Franciszek Kasperek, Fryderyk Zoll, stwarzali gwarancje zdobycia wiedzy teoretycznej i praktycznej w najważniejszych dziedzinach prawa i nauk ekonomicznych, przydatnej w wykonywaniu różnych zawodów.

O szerokich zainteresowaniach Juliusza Lea w czasie studiów, a zarazem o kształtowaniu się jego osobowości i poglądów politycznych pod wpływem wybitnych uczonych i z reguły znanych polityków, świadczy fakt jego udziału w wykładach nie objętych programem studiów prawniczych. Uczestniczył mianowicie m.in. w wykładach profesora historii Polski Józefa Szujskiego, podkreślającego rolę wybitnych jednostek w historii oraz wpływ czynników subiektywnych na jej rozwój, czy też w wykładach profesora Stanisława Tarnowskiego, historyka literatury, jednego z przywódców grupy konserwatystów krakowskich (tzw. stanczyków).

Szczególny wpływ na ukształtowanie osobowości oraz zainteresowań naukowych i zawodowych Juliusza Lea wywarł w czasie studiów niewątpliwie Julian Dunajewski profesor zwyczajny umiejętności politycznych od roku 1861, a w roku rozpoczęcia przez Lea studiów także po raz trzeci rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, wykładający wówczas w ramach „umiejętności politycznych” ekonomię polityczną i naukę skarbowości. Był to ostatni rok wykładów profesora J. Dunajewskiego, tuż przed miano-

waniem go austriackim ministrem skarbu. Wybitna osobowość tego świętego, pociągającego młodzież wykładowcy, cechującego się zdrowym rozsądkiem i wyczuciem realizmu, znalazła wyraz w przyszłej działalności naukowej i publicznej Juliusza Lea.

Juliusz Leo przez cały okres studiów był studentem wyróżniającym się inteligencją, zdolnościami, zaangażowaniem i szerokimi zainteresowaniami, co znajdowało wyraz w składaniu egzaminów z odznaczeniem. Dzięki temu miał możliwość korzystać przez cały okres studiów ze stypendium, w tym również stypendium im. Franciszka Józefa i Elżbiety, co miało dla niego duże znaczenie z uwagi na trudną sytuację materialną po śmierci ojca.

2. Uwieńczeniem studiów na Wydziale Prawa było uzyskanie przez Juliusza Lea w wieku 23 lat (20 czerwca 1884) stopnia doktora praw, przy czym jego promotorem był następca profesora J. Dunajewskiego, Mieczysław Bochenek, profesor zwyczajny ekonomii politycznej od 1883 roku, wykładający również – co jest charakterystyczne – od roku 1871 prawo skarbowe.

Na trzy miesiące przed uzyskaniem stopnia doktora praw rozpoczął J. Leo odbywanie rocznego, bezpłatnego stażu jako koncypient ekspozytury Galicyjskiej Prokuratorii Skarbu w Krakowie, po którego zakończeniu zatrudniony został w marcu 1885 roku w Prokuratorii Skarbu we Lwowie w charakterze koncypienta etatowego.

3. Swoje zamiary w zakresie pracy naukowej zaczął Juliusz Leo realizować stosunkowo wcześniej, czyniąc wstępne kroki w postaci uzyskania w Ministerstwie Skarbu czasowego zawieszenia obowiązków służbowych w Prokuratorii Skarbu oraz podjęcia w roku akademickim 1885/86 studiów teoretycznych na Uniwersytecie Królewskim Fryderyka Wilhelma w Berlinie, słuchając wykładów profesorów Adolfa Wagnera oraz Gustava Schmollera z zakresu ekonomii i skarbowości. Celem pobytu naukowego Juliusza Lea w Berlinie było nie tylko poszerzenie wiedzy teoretycznej z zakresu ekonomii i skarbowości, lecz również zebranie materiałów do rozprawy habilitacyjnej na temat podatku od spadków.

4. Zamiar przedstawienia w możliwie krótkim czasie rozprawy habilitacyjnej stanowiło główną przyczynę rezygnacji z pracy w Prokuratorii Skarbu z dniem 30 czerwca 1887 roku. Został natomiast uchwałą Rady adwokackiej z dnia 24 lipca 1887 roku wpisany na listę adwokacką. Zaabsorbowany realizacją swoich zamierzeń naukowych odroczył jednak rozpoczęcie praktyki adwokackiej. Skoncentrował się mianowicie na przygotowaniu rozprawy habilitacyjnej, na zbieraniu materiałów do przyszłych wykładów uniwersyteckich z zakresu historii skarbowości polskiej XVIII wieku, a także na opracowaniu referatu pt. „Reformy skarbowe Sejmu Czteroletniego”, wygłoszonego na prestiżowym I Zjeździe Prawników Polskich, który odbył się w Krakowie w dniach od 8 do 10 września 1887 roku.

*

1. Rezultatem intensywnej pracy naukowej J. Lea było przedstawienie przez niego już w roku 1888, a więc w cztery lata po uzyskaniu stopnia doktora praw, interesującej rozprawy habilitacyjnej o charakterze porównawczym nt. „Podatek od spadków w teorii i polityce skarbowej państw europejskich”. Zgodnie z obowiązującą procedurą złożył odpowiedni egzamin, a jego rozprawę habilitacyjną referowali: profesor Józef Kleczyński (Katedra Prawa Administracyjnego, Państwowego i Statystyki) oraz

profesor Lotar Dargun (Katedra Prawa Niemieckiego). Po odbytym kolokwium Juliusz Leo wygłosił w dniu 17 lipca 1888 roku wykład habilitacyjny pt. „Najnowsze teorie o podatku osobisto-dochodowym”. W dniu 20 września 1888 roku nadany został mu stopień docenta w zakresie nauki skarbowości i prawa skarbowego (według niektórych źródeł także i ekonomii politycznej) i na tej podstawie zatrudniony został od tego dnia w Uniwersytecie Jagiellońskim, w wieku 27 lat, w charakterze docenta prywatnego.

2. Wykłady nauki skarbowości i prawa skarbowego rozpoczął Juliusz Leo w roku akademickim 1888/89. Ze względu na ich wysoki poziom merytoryczny i klarowność cieszyły się dużą frekwencją. Wykładał również ekonomię polityczną obok profesora Józefa Milewskiego (Katedra Ekonomii Politycznej). Wyrazem bardzo pozytywnej oceny jego działalności dydaktycznej było mianowanie go w roku 1890 członkiem komisji egzaminacyjnej dla przeprowadzania egzaminów państwowych z zakresu nauk politycznych w Uniwersytecie Jagiellońskim.

3. W dniu 28 lipca 1891 roku Rada Wydziału Prawa podjęła uchwałę w sprawie wystąpienia z wnioskiem do ministerstwa o utworzenie Katedry Skarbowości i Prawa Skarbowego oraz o objęcie jej w charakterze profesora nadzwyczajnego przez Juliusza Lea. Ministerstwo załatwiło wniosek Wydziału Prawa tylko częściowo. Mianowicie decyzją z dnia 30 listopada 1891 roku mianowała Juliusza Lea z dniem 1 kwietnia 1892 roku profesorem nadzwyczajnym nauki skarbowości i prawa skarbowego *ad personam*. Odmownie załatwiło natomiast wniosek o utworzenie Katedry Skarbowości i Prawa Skarbowego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Juliusz Leo był na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego pierwszym profesorem wyłącznie skarbowości i prawa skarbowego.

4. Juliusz Leo, angażując się niezwykle aktywnie w działalność dydaktyczną, w stosunkowo krótkim czasie, jeszcze przed nadaniem mu tytułu profesora nadzwyczajnego, wiele sił poświęcił pracy naukowej, głównie w zakresie problematyki podatkowej, zgodnie ze swoimi wcześniejszymi zainteresowaniami.

Podstawową pozycję dorobku naukowego Juliusza Lea z tego okresu stanowi obszerna praca książkowa pt. *Finanse Galicji oraz projekt reformy skarbu krajowego* (Kraków 1890). Praca ta spotkała się z dużym zainteresowaniem, wywierając znaczny wpływ nie tylko na zmianę poglądów na kształt finansów publicznych Galicji, ale i na praktyczną działalność w tym zakresie.

Szczególną zaletą tej pracy był jej porównawczy charakter, pozwalający ujawnić niedomogi finansów publicznych Galicji na tle stosowanych rozwiązań w innych krajach monarchii habsburskiej oraz w różnych państwach europejskich. Pozwolił także wytyczyć kierunki zmian w zakresie polityki finansowej Galicji, zwłaszcza zaś polityki podatkowej. Temu celowi służyło dokonanie w pracy analizy i oceny budżetu krajowego Galicji. Wśród środków mających uzdrowić finanse publiczne Galicji dostrzegł konieczność ustawowego określenia udziału budżetu państwa w pokrywaniu kosztów funkcjonowania administracji w ramach istniejącej autonomii, przekazania wpływów z określonych podatków państwowych w całości lub w części na rzecz budżetu (skarbu) krajowego i wreszcie dokonania konwersji długu publicznego, którego spłata obciąża skarb krajowy. Jak z tego wynika, główny nacisk położył na zapewnienie właściwych dochodów skarbowi krajowemu, dostrzegając jednak również konieczność zmniejszenia bieżącego obciążenia skarbu krajowego spłatą długu publicznego.

Proponowane instrumenty polityki finansowej państwa w stosunku do autonomicznej Galicji znajdowały jeszcze niejednokrotnie wyraz w formułowanych przez Juliusza Lea poglądach, w tym również w jego późniejszych publikacjach.

5. W dorobku naukowym Juliusza Lea należy wymienić również następujące rozprawy i artykuły: *Wniosek Koła Polskiego w sprawie reformy podatku od spadków* („Przegląd Sądowy”, 1890), *Reforma podatku od spirytusu* („Przegląd Polski”, 1888), *Rok 1892 i przyszła polityka cłowa Austro-Węgier* („Ekonomista Polski”, 1890) oraz *Finanse Galicji i budżet krajowy na rok 1898* („Ruch Społeczny”, 1898).

W stosunku do ostatniej z wymienionych prac należy zauważyć, że zgodnie z charakterem czasopisma propozycje w zakresie instrumentów polityki finansowej Galicji uzupełnione zostały wskazaniem pilnej potrzeby rozwoju szkolnictwa oraz konieczności poniesienia wydatków na likwidację analfabetyzmu, stanowiącego w Galicji powszechne zjawisko. Może być interesujące, że w swojej praktycznej działalności publicznej Juliusz Leo nie zapominał bynajmniej o postulatach wysuwanych w swych pracach o charakterze naukowym.

Warto wspomnieć, że Juliusz Leo do swych wczesnych zainteresowań w zakresie historii polskiej skarbowości, które kontynuował jedynie w formie zbierania materiałów, dołączył zainteresowanie organizacją i działalnością towarzystw kredytowych i rolniczych, z którymi zapoznawał się we Francji w roku akademickim 1892/93, w ramach rządowego stypendium naukowego.

6. Charakterystyka działalności uniwersyteckiej Juliusza Lea nie byłaby pełna, gdyby nie wspomnieć o przywiązywaniu przez niego dużej wagi do pomocy dydaktycznych dla słuchaczy. Znalazło to w szczególności wyraz w przetłumaczeniu z oryginału francuskiego pod jego kierownictwem przez grupę studentów, wśród nich m.in. Adama Krzyżanowskiego, a następnie wydaniu w roku 1893 pod jego redakcją podręcznika Karola Gide’a, *Zasady ekonomii społecznej* (Kraków 1893), który, sądząc po kilku jego wydaniach, cieszył się dużym powodzeniem.

7. Po upływie 10 lat od mianowania Juliusza Lea profesorem nadzwyczajnym na posiedzeniu z dnia 4 grudnia 1901 roku Rada Wydziału na wniosek profesora B. Ulanowskiego podjęła jednomyślnie uchwałę w sprawie wystąpienia do Ministerstwa o nadanie Juliuszowi Leo tytułu profesora zwyczajnego. Wniosek ten nie został jednak pozytywnie załatwiony, a w związku z udzieleniem Juliuszowi Leo na jego życzenie od 1904 roku urlopu na czas wykonywania funkcji prezydenta miasta Krakowa stał się on, niestety, bezprzedmiotowy. Była to niewątpliwie cena, którą przyszło mu zapłacić za zaangażowanie się w niezwykle owocną działalność publiczną i szeroką działalność polityczną. Występując o udzielenie mu urlopu przez Uniwersytet, Juliusz Leo dokonał w istocie rzeczy już wówczas świadomego wyboru pomiędzy działalnością naukową a działalnością publiczną na rzecz tej ostatniej, zabezpieczając sobie jednak na wszelki wypadek możliwość powrotu na Uniwersytet.

8. Bardzo pozytywna ocena sylwetki naukowej Juliusza Lea oraz jego działalności publicznej przez przedstawicieli Wydziału Prawa stanowiła powód, że przez wiele lat zajmował on Katedrę Skarbowości i Prawa Skarbowego, nie prowadząc wykładów. W roku akademickim 1916/17 wzbudziło to jednak zastrzeżenia Senatu, który polecił dziekanowi Wydziału Prawa wyjaśnić tę sytuację. Ponieważ Juliusz Leo nie dostrzegł potrzeby zrzeczenia się Katedry, dziekan zwrócił się w maju 1917 roku do Ministerstwa z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie pogodzenia interesu szczególnie za-

służonego profesora, urlopowanego na czas pełnienia funkcji publicznych, z interesem uczelni. Sprawa stała się jednak wkrótce nieaktualna w związku z jego chorobą i śmiercią.

*

1. Działalności publicznej poświęcił Juliusz Leo wzorem swoich znamienitych Nauczycieli większość swego życia, pełniąc do ostatnich niemal swoich dni po raz trzeci odpowiedzialną funkcję prezydenta miasta Krakowa. Uznawany za bezsporne go twórcę Wielkiego Krakowa, służbę miastu rozpoczął, będąc już profesorem nadzwyczajnym Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dysponując od dnia 5 października 1893 roku mandatem radnego rady miejskiej Krakowa, zaangażował się czynnie w pracach różnych sekcji i komisji rady, w tym sekcji skarbowej, oraz utworzonej z jego inicjatywy komisji budżetowej, której przewodniczył prezydent miasta. W ich pracach uczestniczył aktywnie, wykorzystując zarówno swoją wiedzę ekonomiczną, jak i wiedzę z zakresu skarbowości i prawa skarbowego. Będąc referentem budżetu miasta, dał się poznać jako doskonały fachowiec.

2. W dniu 10 stycznia 1901 roku wybrany został Juliusz Leo pierwszym wiceprezydentem, pełniąc jednocześnie odpowiedzialną funkcję przewodniczącego komisji inwestycyjnej, do której zadań należało m.in. przygotowanie programu rozwoju Krakowa. Jemu też z tego tytułu przypadł obowiązek przedstawienia programu prac inwestycyjnych na okres pięciolecia. Do podstawowych zadań wynikających z tego programu należała budowa kanału Dunaj–Wisła, budowa portu rzecznego w Krakowie oraz wcielenie gmin podmiejskich do Krakowa, przy czym zgodnie z uchwałą rady miejskiej zadania te winny być traktowane łącznie. O wadze przywiązywanej do tych zadań świadczyć może fakt, że rada miejska na ich referenta powołała pierwszego wiceprezydenta w osobie Juliusza Lea, będącego jednocześnie kierownikiem sekcji ds. przyłączenia gmin podmiejskich do Krakowa.

O szerokim zakresie obowiązków publicznych, wykonywanych przez Juliusza Lea, które trudno byłoby pogodzić z obowiązkami uniwersyteckimi, świadczyć może fakt, że ponadto na zlecenie prezydenta J. Friedleina był on obowiązany prowadzić pertraktacje dotyczące tak trudnych spraw, jak: określenie świadczeń miasta w związku z przygotowywaną ewakuacją wojsk austriackich z Wawelu, wydzierzawienie akcyzy miejskiej, umorzenie teatrom ich zaległości płatniczych, budowy szkół, portu, ratusza itp. Poważnym obciążeniem było również prowadzenie rokowań z rządem i wydziałem krajowym we Lwowie w sprawach finansowych, jak subwencje państwowe dla miasta, pożyczka na zakup gruntów pofortecznych dla miasta, od czego uzależniona była jego rozbudowa w rejonie obecnych Alei Trzech Wieszców oraz pertraktacje w sprawie regulacji i przesunięcia koryta Rudawy czy też w sprawie Muzeum Narodowego.

Okres pełnienia przez Juliusza Lea funkcji pierwszego wiceprezydenta był niewątpliwie swoistym okresem próbnym, stanowiąc jednak dobry sprawdzian własnych możliwości, w tym jakże trudnym i odmiennym od obowiązków uniwersyteckich świecie służby publicznej. Bardzo pozytywna ocena działalności Juliusza Lea na rzecz miasta zdecydowała o dalszej jego karierze w służbie publicznej.

3. W dniu 11 lipca 1904 roku Juliusz Leo wybrany został, głównie dzięki poparciu ugrupowania neokonserwatywnego, prezydentem miasta Krakowa. W przedstawionym przez prezydenta z tej okazji programie działania na plan pierwszy wysunęła się – co jest bardzo charakterystyczne – kwestia zapewnienia efektywnych źródeł finansowania zadań zarządu miasta zarówno ze źródeł własnych, jak i ze źródeł obcych. Jeśli chodzi o źródła własne, dostrzegał konieczność zwiększenia dochodów budżetowych miasta z jego majątku i przedsiębiorstw miejskich oraz ustabilizowania wpływów ze stosunkowo wysokich podatków gminnych, co wiązało się z postulatem zmniejszenia obciążenia ludności miasta podatkami państwowymi. W odniesieniu do źródeł obcych przewidywał, dzięki dokonanej uprzednio konwersji długu miasta, zaciągnięcie pożyczki na sfinansowanie określonych robót i budowli publicznych w zakresie infrastruktury miasta, związanej z jego rozwojem i powiększeniem obszaru w ramach idei Wielkiego Krakowa, która stanowiła główny punkt jego programu. Obok zadań związanych z budową kanału Wisła–Dunaj i portu rzecznego, do których przywiązywał J. Leo szczególną wagę, dopatrując się w ich realizacji podstawowej przesłanki ekonomicznego rozwoju Krakowa, pojawiło się również zadanie zabezpieczenia przyszłego Wielkiego Krakowa przed powodzią. Niejako logiczną konsekwencją tak szeroko zakreślonych zadań w zakresie gospodarki finansowej miasta oraz realizacji jego idei Wielkiego Krakowa, określanej przez życzliwych jej jako „epokowe dzieło”, a przez przeciwników jako „utopia” lub „klęska”, było objęcie programem Juliusza Lea reorganizacji niedostosowanej do nowych zadań i funkcji administracji miejskiej, w tym także i magistratu, na wzór nowoczesnej administracji znanych mu miast europejskich.

Znaczna część spośród szczegółowo określonych zadań została w okresie pierwszej kadencji prezydentury Juliusza Lea bądź zrealizowana, bądź ich realizacja została znacznie zaawansowana, bądź też wreszcie rozpoczęto ich realizację. Jako symbol przywiązywania wagi do wartości narodowych potraktować należy zrealizowanie zadania w zakresie wykupienia Wawelu od władz austriackich i ewakuacji wojsk austriackich oraz przystąpienie do prac konserwatorskich zamku wawelskiego.

Na podkreślenie zasługuje jednak przede wszystkim fakt podjęcia przez radę miejską w dniu 19 września 1907 roku uchwały w sprawie projektu ustawy o „rozszerzeniu” Krakowa. Stał się on przedmiotem obrad Sejmu Krajowego, który w dniu 3 listopada 1908 roku uchwalił ustawę, zwaną w skrócie „ustawą o Wielkim Krakowie”. Udzielenie jej sankcji cesarskiej w dniu 13 listopada 1909 roku, a także jej ogłoszenie w dniu 30 listopada 1909 roku równoznaczne z wejściem jej w życie, stanowiło niewątpliwym sukces życiowy Juliusza Lea, potwierdzający jego szczególne predyspozycje do pokonywania stale piętrzących się trudności. Sukces ten w powiązaniu z faktem zrealizowania znacznej części zadań szczegółowych, określonych proklamowanym przez niego programem, stworzył podstawy do jego wyboru na prezydenta następnej kadencji.

4. Jednomyslny ponowny wybór Juliusza Lea na drugą kadencję prezydencką nastąpił w dniu 12 lipca 1910 roku, jakkolwiek nie obyło się bez pewnych perturbacji w wyborach w pierwszym terminie 6 lipca 1910 roku, spowodowanych przyczynami natury politycznej, w rezultacie czego J. Leo nie przyjął wyboru. Akcentem narodowym, który towarzyszył rozpoczęciu drugiej kadencji prezydenckiej Juliusza Lea, była uroczystość odsłonięcia pomnika Grunwaldzkiego.

Okres drugiej kadencji prezydenckiej był przede wszystkim trudnym okresem realizacji zadań, wynikających z ustawy o Wielkim Krakowie, a więc głównie skomplikowanego zadania integracji gmin podmiejskich przejętych w zarząd miasta Krakowa w dniu 1 kwietnia 1910 roku. Integracja tych gmin z dotychczasowym organizmem miasta wymagała stworzenia jednolitej administracji, objęcia różnych, poprzednio odrębnych jednostek terytorialnych ramami jednego budżetu, wznoszenia budynków nowych szkół, a nawet kościołów, regulacji ulic itp. O rozmiarach tych zadań świadczyć może fakt, że integracją objętych zostało 14 nowych dzielnic, a ogólny obszar miasta uległ zwiększeniu z 7 do 47 km². Na okres ten przypadło objęcie granicami Wielkiego Krakowa pozostałych gmin podmiejskich, a nadto miasta Podgórze, co od samego początku natrafiało na opory i szereg trudności. W dalszym ciągu Juliusz Leo nie rezygnował z budowy kanału Dunaj–Wisła, do którego wykopów przystąpiono w 1912 roku. Mimo że realizację szeregu szczegółowych zadań przerwał wybuch pierwszej wojny światowej, stworzenie Wielkiego Krakowa będącego dziełem życia jego prezydenta stało się faktem.

5. Uznanie zasług Juliusza Lea w zrealizowaniu „epokowego dzieła” uczynienia z Krakowa wielkomiejskiego ośrodka i przywrócenia mu jego rangi historycznej znalazło wyraz w jego jednomyślnym wyborze na prezydenta miasta Krakowa w dniu 27 lipca 1916 roku – już po raz trzeci. Trzecia kadencja przypadła na trudny okres wojenny. Wymagał on podejmowania przez administrację miejską szczególnych działań związanych z aprowizacją ludności w podstawowe artykuły i opał, powołania do życia sklepów miejskich, kuchni polowych itp. Nie przeszkodziło to bynajmniej prezydentowi J. Leo kontynuować, z godną podziwu determinacją, dzieła rozbudowy Krakowa. Wystarczy wspomnieć, że w okresie tym powstawały nowe linie tramwajowe, następowała rozbudowa wodociągów miejskich, elektrowni, kolektorów kanalizacyjnych itp. w dużej mierze dzięki zabiegom prezydenta o uzyskanie na ten cel subwencji rządowych. Niemal do ostatnich dni życia kierował się troską o zrealizowanie swego wielkiego dzieła.

6. Realizacji idei Wielkiego Krakowa podporządkowana była w dużej mierze działalność polityczna Juliusza Lea, zarówno jako posła do Sejmu Krajowego z miasta Krakowa od 1901 roku, jak i jako posła do parlamentu monarchii habsburskiej od 1911 roku.

W sejmie krajowym pełnił on początkowo od 1909 roku funkcję przewodniczącego podkomisji wyborczej, a od 1911 roku funkcję przewodniczącego komisji wyborczej, działającej na jego wniosek permanentnie, a więc również po zamknięciu obrad plenarnych. W parlamencie wiedeńskim od początku swej poselskiej działalności pełnił funkcję wiceprezesa Koła Polskiego, a już od roku 1912 jego prezesa. Jemu też przypadła funkcja prezesa powołanego do życia w dniu 16 sierpnia 1914 roku Naczelnego Komitetu Narodowego sprawującego patronat nad Legionami, o których oficjalny byt zabiegał z pozytywnym rezultatem jako prezes Koła Polskiego parlamentu wiedeńskiego.

7. Okres wojny i powodowane nim trudności w zakończeniu dzieła stworzenia Wielkiego Krakowa, do których dołączyły się niepowodzenia i przykrości związane z jego działalnością polityczną, spowodowały, że Juliusz Leo prezydent miasta Krakowa przez 13 lat, a zarazem profesor skarbowości i prawa skarbowego, któremu trudno było wyrzec się formalnych związków z Katedrą Skarbowości i Prawa Skarbowe-

go Uniwersytetu Jagiellońskiego, po ataku serca w dniu 22 września 1917 roku i dłużej trwającej chorobie zmarł w dniu 21 lutego 1918 roku. Uroczysty pogrzeb Juliusza Lea odbył się na cmentarzu Rakowickim w dniu 24 lutego 1918 roku.

Apoloniusz Kostecki

Bibliografia

- Bąk-Koczarska C., *Juliusz Leo twórca Wielkiego Krakowa*, Wyd. PAN 1986.
- Bieniarzówna J., Małecki J.M., *Dzieje Krakowa. Kraków w latach 1796–1918*, Kraków 1979, t. 3.
- Buszko J., *Kraków w dobie autonomii galicyjskiej (1866–1914)*, w: *Szkice z dziejów Krakowa od czasów najdawniejszych do pierwszej wojny światowej*, pod red. J. Bieniarzówny, Kraków 1968.
- Grodyński W., Sikorski R., *Wielki Kraków. Studia do sprawy przyłączenia gmin sąsiednich do miasta Krakowa*, pod kier. J. Lea, Kraków 1905.
- Patkaniowski M., *Dzieje Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od reformy kollgatajowskiej do końca XIX stulecia*, Kraków 1964.
- Polski Słownik Biograficzny*, t. XVII, 1972.
- Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego: sygn. WP II 83; WP II 138; WP II 483; S II 619.
- Archiwum Państwowe w Krakowie: sygn. I T, 1894.